

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opgave 3 2025: een ruimte-utopie

11 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat een maatschappelijk verdrag een oplossing is voor een onhoudbare/onwenselijke natuurtoestand 1
- een uitleg dat de kolonisten zich **wel** in een natuurtoestand bevinden: zij moeten zonder gevestigde overheid een samenleving opbouwen 1
- een uitleg dat de kolonisten zich **niet** in een natuurtoestand bevinden: de organisatie van hun samenleving wordt op aarde al voorbereid / de kolonisten staan niet los van de aardse samenleving 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Hobbes bijvoorbeeld leven mensen zonder overheid in een natuurtoestand. Bij Hobbes is deze toestand bedreigend en mondt ze uit in een oorlog van allen tegen allen. Daarom moet er volgens hem een maatschappelijk verdrag komen. In ruil voor (een deel van) hun vrijheid krijgen mensen een overheid terug die hun een veilig en beschermd bestaan geeft 1
- In zekere zin is de toestand van de kolonisten te vergelijken met een natuurtoestand. Als zij op Mars komen, is er nog geen regering die hun bestaan regelt. Zij zullen met elkaar tot overeenstemming moeten komen hoe zij willen leven. Omdat er nog geen maatschappelijke structuur is, kan dit echter ook uitmonden in een oorlog tussen de kolonisten of ze kunnen elkaars rechten schenden 1
- Aan de andere kant wordt het verblijf op Mars goed voorbereid. De kolonisten leven op aarde ook onder een overheid en zij zullen van tevoren goede afspraken maken over de manier van samenleven. Zij komen dus niet in een volledige natuurtoestand terecht, maar nemen als het ware de overheid vanaf aarde mee 1

12 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat de anderen volgens Singer een morele plicht hebben, omdat a) lijden/honger slecht is, b) alle mensen gelijkwaardig zijn, c) iedereen moet helpen als hij maar een klein offer hoeft te brengen 1
- een uitleg dat de gematigde variant alleen van toepassing is als de andere kolonisten niet overvraagd worden / niet iets van morele betekenis moeten opofferen 1
- een uitleg dat volgens Murphy's coöperatie- of samenwerkingsprincipe een kolonist wel de plicht heeft zijn billijke deel te leveren 1
- een eigen argumentatie of Luna's nalatigheid wel of niet van invloed is op de plicht van de andere kolonisten, waarin een afweging wordt gemaakt tussen leed en verantwoordelijkheid 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Singer heeft iedere kolonist de plicht om Luna te helpen. Er is namelijk duidelijk sprake van leed als Luna honger lijdt. Als alle kolonisten helpen, hoeven zij maar ongeveer een zevende deel van hun voorraad af te staan, dus zij zullen zelf niet direct honger lijden. Tot slot is iedere mens volgens Singer gelijkwaardig en hebben de andere kolonisten de plicht om de honger van Luna te verlichten 1
 - De gematigde variant van het opofferingsprincipe houdt in dat we alleen verplicht zijn iets te doen als we daarvoor niet iets van morele betekenis hoeven opofferen. De reservevoorraad is natuurlijk van grote waarde voor de andere kolonisten. Als zij hier iets van moeten afstaan is dat dus een groot offer. Alleen wanneer zij zeker weten dat zij genoeg hebben, hebben de andere kolonisten volgens de gematigde variant van het opofferingsprincipe de plicht om iets van hun voorraad aan Luna te geven 1
 - Murphy heeft kritiek op het opofferingsprincipe van Singer, omdat het individuen overvraagt. Volgens Murphy heeft alleen de groep de plicht om het leed van Luna te verhelpen. Dit noemt Murphy het coöperatie- of samenwerkingsprincipe. Iedere kolonist moet daarin zijn billijke deel leveren. In dit geval zou dat bijvoorbeeld een zevende deel van ieders voorraad zijn. Meer geven hoeft niet en is alleen een kwestie van liefdadigheid. Iedere kolonist heeft de plicht om zijn billijke deel te leveren, dus hij kan zich niet achter Murphy verschuilen om Luna niet te helpen 1
 - Ik vind dat Luna's nalatigheid wel degelijk invloed heeft op de verantwoordelijkheid om haar te helpen. Zij heeft zelf vergeten een reservevoorraad aan te leggen, terwijl de andere kolonisten hier wel moeite voor hebben gedaan. Daarom hoeft Luna wat mij betreft niet te rekenen op een groot deel van de voorraad van de andere kolonisten. Ik vind dat de andere kolonisten alleen verantwoordelijk zouden zijn voor Luna als zij haar iets hebben aangedaan of als Luna buiten haar eigen schuld om iets tekortkomt. Het leed is echter duidelijk Luna's eigen schuld en dus ook haar eigen verantwoordelijkheid 1
- of
- Wat mij betreft moeten de andere kolonisten Luna sowieso helpen, ook al heeft zij zelf vergeten een reservevoorraad aan te leggen. De kolonisten zijn met een kleine groep op Mars en hebben alleen kans daar te overleven als ze in het algemeen belang handelen. Zij zijn met elkaar verantwoordelijk voor de hele kolonie en ieders welzijn. Het is goed om Luna op haar nalatigheid aan te spreken, maar zij hoeft daar niet met honger onder te lijden. Verantwoordelijkheid voor het algemeen belang weegt in dit geval zwaarder 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

13 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg met tekst 4 dat de spanning tussen collectieve en individuele zelfbeschikking groeit als de omvang van de kolonie toeneemt: er zullen niet langer unanieme beslissingen genomen kunnen worden waar iedere kolonist het mee eens is 1
- een uitleg dat volgens Mill aardse landen kritiek mogen hebben op de schending van de individuele vrijheden van de nieuwe inwoners 1
- een uitleg dat volgens Mill aardse landen niet mogen ingrijpen in het land Mars, omdat het land geen bedreiging voor andere landen vormt 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Individuele zelfbeschikking houdt in dat ieder voor zichzelf beslissingen moet kunnen nemen. Dit botst echter soms met de rechten van anderen. De vrijheid van een gemeenschap om zelf beslissingen te nemen kan soms een beperking van individuele vrijheid inhouden. In tekst 4 staat dat beslissingen in eerste instantie op basis van unanimiteit genomen zullen worden. Hier kan dus elk individu zich vinden. Maar naarmate de kolonie groter wordt, zal dit niet meer altijd gaan 1
- Volgens Mill is zelfbeschikking het belangrijkste. Individuen moeten de vrijheid hebben om zelf beslissingen te nemen. De nieuwe inwoners hebben duidelijk minder vrijheid dan de oude inwoners. De aardse landen hebben volgens Mill het recht om kritiek te hebben op de slechte behandeling van de nieuwe inwoners 1
- Tegelijkertijd moeten landen volgens Mill net zo beschouwd worden als individuen. Ook landen hebben het recht op zelfbeschikking en dat mag niet ingeperkt worden door andere landen. Alleen in het geval dat een land een ander land schaadt, mag er ingegrepen worden. Dat is hier niet het geval. De aardse landen mogen dus niet ingrijpen in de gang van zaken op Mars, ook al zijn zij het er misschien niet mee eens 1

14 maximumscore 4

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg dat de tragedie van de meent eerder optreedt doordat het inperken van de gemeenschappelijke gronden sneller leidt tot schaarste 1
- een uitleg dat in *Utopia* het ondergraven van het gemeenschappelijk belang door individueel belang is opgelost door alle bezit gemeenschappelijk te maken 1
- een uitleg dat in *Utopia* schaarste door overbevolking door bevolkingspolitiek is opgelost 1
- een argumentatie of de tragedie van de meent onvermijdelijk is aan de hand van Mores *Utopia* 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

voorbeeld van een goed antwoord:

- Volgens Hardin houdt de tragedie van de meent in dat het gemeenschappelijk belang uiteindelijk ten onder gaat aan eigenbelang. Zolang er genoeg grond is, is er niet zoveel aan de hand, maar de kuddes worden uit eigenbelang steeds groter en er zal uiteindelijk niet meer genoeg gemeenschappelijke grond zijn. In het Engeland van de zestiende eeuw werden de gemeenschappelijke gronden ingeperkt, dus werden de grenzen van de meent versneld bereikt 1
 - More lost dit probleem van de tragedie van de meent op door alles tot gemeenschappelijk bezit te maken. In *Utopia* krijgt iedereen wat hij nodig heeft en niets méér. Het is dus onmogelijk gemaakt om als individu meer in te pikken van het gemeenschappelijk bezit en daardoor blijft er voor iedereen genoeg 1
 - Een andere oorzaak voor het ontstaan van de tragedie van de meent is volgens Hardin overbevolking. Omdat de opbrengst van het land niet in hetzelfde tempo meegroeit met de bevolkingsgroei ontstaat er op termijn schaarste. In *Utopia* wordt dit probleem opgelost door een strikte bevolkingspolitiek. Zo komen er nooit te veel mensen op één plek 1
 - Ik denk niet dat de tragedie van de meent onvermijdelijk is. Mensen denken misschien alleen aan hun eigenbelang op korte termijn en schaden daarmee het algemeen belang. Maar met de juiste maatregelen en regels moet dit op te lossen zijn. More denkt dat als iedereen genoeg krijgt, er ook niet meer de behoefte is om meer te bezitten. Ik weet niet of dat waar is, maar als de regels goed gehandhaafd worden, krijgen mensen niet de kans om meer dan nodig is te bezitten. Bovendien kan het probleem van een groeiende bevolking ook geregeld worden door maar een beperkt aantal kinderen toe te staan 1
- of
- Volgens mij is de tragedie van de meent uiteindelijk onvermijdelijk. Mores *Utopia* is niet voor niets een 'nergensland'. Dit soort idealen zijn gewoon niet te realiseren. Het zit in de menselijke natuur om meer te willen en voor je eigen belang te gaan. Je kunt wel een land maken met gemeenschappelijk bezit, maar dan zullen er altijd andere plekken zijn op de wereld waar dat niet zo is. En dan kom je dus vanzelf weer uit in een concurrentie om schaarse goederen 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

15 maximumscore 3

Een goed antwoord bevat de volgende elementen:

- een uitleg van rechtvaardigheid als een billijke overeenkomst tussen rationele wezens die hun eigen doeleinden hebben gekozen 1
- een uitleg dat Rawls Plato's samenleving zou afwijzen omdat er geen gelijke kansen zijn 1
- een argumentatie of Plato's samenleving toch achter de sluijer van onwetendheid gekozen kan worden als iedereen doet waar hij goed in is 1

voorbeeld van een goed antwoord:

- Het gedachte-experiment van de sluijer van onwetendheid houdt in dat niemand zijn plaats kent in de samenleving, noch de talenten waarmee hij geboren wordt. Rawls stelt dat vanuit deze positie mensen het erover eens zijn dat iedereen gelijke kansen en rechten moet krijgen. Een samenleving is rechtvaardig wanneer deze gebaseerd is op billijkheid, dat wil zeggen dat niemand van tevoren op basis van zijn uitgangspositie benadeeld of bevoordeeld wordt 1
- Plato's samenleving is gebaseerd op het aangeboren verschil tussen mensen. Wanneer je geboren wordt in de klasse van boeren kun je nooit bestuurder worden en bestuurders kunnen geen boeren worden. Plato's samenleving biedt geen gelijke kansen en is daarom in de ogen van Rawls niet billijk 1
- Je zou daartegen in kunnen brengen dat in Plato's samenleving juist iedereen doet waar hij goed in is. Iedereen komt dus op de plek terecht in de samenleving waarin hij het beste functioneert. En als dit de beste plek is, waarom zou je dan nog iets anders willen? Vanachter de sluijer van onwetendheid zou dus ook voor zijn samenleving gekozen kunnen worden, als dit betekent dat iedereen op de juiste plek terecht komt 1

of

- Ik denk niet dat Plato's samenleving ooit vanachter de sluijer van onwetendheid gekozen kan worden. Plato gaat ervan uit dat je maar in één ding goed bent en dat daarmee jouw positie in de samenleving al helemaal vastgelegd wordt. Hij gaat ervan uit dat je datgene waarin je goed bent ook automatisch het liefst wilt doen. Bij Rawls kun je ook doen waar je goed in bent, maar je kunt ook iets anders doen als je dat wilt. Ik denk dat mensen altijd voor deze vrijheid zullen kiezen en niet voor Plato's vaste indeling 1

Opmerking:

Een antwoord waarin beargumenteerd wordt dat Plato's samenleving niet vanachter een sluijer van onwetendheid gekozen kan worden omdat de originele positie in Rawls' gedachte-experiment uitgaat van gelijkheid, moet, mits goed beargumenteerd, ook goed gerekend worden.